

PSYCHO-EDUCATIE OVER ADHD

AAN KINDEREN, JONGEREN EN HUN OMGEVING

HANDLEIDING BIJ MIJN ID VAN ADHD

› mijn.bsl.nl

 bohn
stafleu
van loghum

Marleen Derkman – Sascha Roos
Emilie van Tetering

Kind en adolescent praktijkreeks

Serieredacteurs

I.M. Hein, Amsterdam, Nederland

M.J. van Hoof, Leiden, Nederland

G.H.H. van de Loo-Neus, Nijmegen, Nederland

E.M.W.J. Utens, Dordrecht, Nederland

J.C. Visser, Malden, Nederland

De Kind en adolescent praktijkreeks biedt heldere en gefundeerde informatie over stoornissen en behandelmethoden voor kinder- en jeugdpsychologen, orthopedagogen, kinder-en jeugdpsychiaters en andere hulpverleners. In iedere uitgave komt een behandelmethode aan de orde. Waar dit relevant is wordt deze behandeling zo specifiek per sessie beschreven dat er sprake is van een protocol.

De reeks bestaat uit basisboeken voor de hulpverlener, waarin theorie en methodiek helder en toegankelijk beschreven worden. Daarnaast verschijnen bij een aantal onderwerpen ook aantrekkelijke werkboeken voor jeugdigen en/of hun ouders. Kijk voor meer informatie en voor het volledige overzicht van verschenen en verwachte titels op de website.

Website: ► www.kaponline.nl

Marleen Derkman
Sascha Roos
Emilie van Tetering

Psycho-educatie over ADHD aan kinderen, jongeren en hun omgeving

Handleiding bij Mijn ID van ADHD

Houten 2024

Marleen Derkman

Karakter academisch centrum voor kinder-
en jeugdpsychiatrie
Nijmegen, Gelderland, Nederland

Sascha Roos

Karakter academisch centrum voor kinder-
en jeugdpsychiatrie
Nijmegen, Gelderland, Nederland

Emilie van Tetering

Karakter academisch centrum voor
kinder- en jeugdpsychiatrie
Nijmegen, Gelderland, Nederland

ISSN 2542-9078

Kind en adolescent praktijkreeks

ISBN 978-90-368-2922-9

<https://doi.org/10.1007/978-90-368-2923-6>

ISSN 2542-9086 (electronic)

ISBN 978-90-368-2923-6 (eBook)

10.1007/978-90-368-2923-6

© Bohn Stafleu van Loghum is een imprint van Springer Media B.V., onderdeel van Springer Nature 2024
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of opnamen, hetzij op enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet
j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en
artikel 17 Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de
Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit
deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men
zich tot de uitgever te wenden.

Samensteller(s) en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak een betrouwbare uitgave te verzorgen.
Niettemin kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor drukfouten en andere onjuistheden
die eventueel in deze uitgave voorkomen. De uitgever blijft onpartijdig met betrekking tot juridische
aanspraken op geografische aanwijzingen en gebiedsbeschrijvingen in de gepubliceerde landkaarten en
institutionele adressen.

NUR 777

Basisontwerp omslag: Nanja Toebak, 's-Hertogenbosch

Automatische opmaak: Straive, Chennai, India

Illustraties: Marcel Jurriëns, Boxtel

Bohn Stafleu van Loghum

Walmolen 1

Postbus 246

3990 GA Houten

www.bsl.nl

Voorwoord

De aandachtsproblemen, hyperactiviteit en/of impulsiviteit behorende bij de classificatie ADHD kunnen in meer of mindere mate het leven van kinderen/jongeren beïnvloeden. De mate en de ernst van het ADHD-gedrag kan wisselen per levensfase. Kenmerken van ADHD worden nu eenmaal ook beïnvloed door ieders situatie (gezin, partner, school, werk, woonplek), hormonale schommelingen en ontwikkeling van het brein.

De classificatie ADHD geeft een verhoogd risico op psychopathologie op latere leeftijd (angst, depressie), verslaving, ongelukken, het niet-afmaken van een opleiding, huishoudelijk geweld tot aan crimineel gedrag.

Voor de patiënt en diens omgeving is het dus van groot belang de kenmerken van ADHD tijdig te herkennen en te gaan behandelen. Diagnostiek en behandeling moeten voor alle mensen in Nederland op dezelfde manier worden uitgevoerd. Ieder is dan verzekerd van de beste *state-of-the-art* diagnostiek en behandeling, waar je ook woont.

Het gebruik van richtlijnen en zorgstandaarden draagt in de praktijk van alledag bij aan verbetering van uniformiteit en standaardisering. In 2019 is de Zorgstandaard ADHD gepubliceerd, waaraan vele mensen uit de praktijk en uit diverse domeinen hun bijdrage hebben geleverd. Landelijke bijeenkomsten volgden om deze zorgstandaard onder de aandacht van behandelaren te brengen.

Na het verschijnen van de Zorgstandaard ADHD lag het voor de hand dat ook het landelijk protocol voor psycho-educatie over ADHD zou verschijnen. Psycho-educatie is één van de pijlers in de eerste behandeling van alle beelden en elke mate van ernst van ADHD.

Met psycho-educatie leert de patiënt en diens omgeving meteen over zijn/haar kwetsbare en sterke kanten; dat het ook niet een kwestie is van eigen schuld en dat de directe leefomgeving en de manier waarop anderen reageren van belang zijn.

Inzicht in al deze factoren draagt bij aan begrip en acceptatie door het kind/de jongere en de omgeving. Dit inzicht draagt direct bij tot het vinden van de eigen, nieuwe balans en de andere benadering door de omgeving: startpunt voor herstel.

Met duidelijk veel plezier hebben de samenstellers dit voorliggende protocol *Mijn ID van ADHD* geschreven. Het protocol weerspiegelt de grote intrinsieke motivatie van de samenstellers om kennis over de vele facetten van ADHD via een breed toepasbaar handboek beschikbaar te stellen voor gebruik in Nederland. Het handboek komt daarmee tegemoet aan de behoefte in iedere ggz-zorgorganisatie om te beschikken over een module voor psycho-educatie. De samenstellers hebben zelfs rekening gehouden met de kosten voor de gezondheidszorg door drie compacte sessies te beschrijven, waarin een groot aantal onderwerpen inzichtelijk de revue passeert.

Vorm en inhoud van het protocol zijn gestoeld op de laatste wetenschappelijke inzichten, die handzaam geformuleerd zijn in praktische adviezen. Visuele ondersteuning met onder andere video's vergroten de praktische toepasbaarheid. Praktisch zijn ook de tips hoe in sessies om te gaan met ouders, die – hoe herkenbaar – ook ADHD-gedrag bij zichzelf herkennen. De spreekwoordelijke spanningsboog kan in gesprekken met kinderen/jongeren en betrokken ouders kort zijn.

U vindt de huidige wetenschappelijke inzichten in hoe er naar ADHD wordt gekeken. Het protocol is in lijn met de Zorgstandaard ADHD uit 2019 en met de inzichten van het Kenniscentrum Kinder- en jeugdpsychiatrie.

Kennis en inzichten veranderen in de loop van de tijd. Wetenschappelijk onderzoek, zowel bij kinderen als jongeren, maar ook bij volwassenen geeft steeds meer inzicht in de complexiteit van het brein van de mens. Voor alle betrokkenen bij de patiënt is het raadzaam om regelmatig de nieuwste literatuur te raadplegen.

Het protocol is geschreven vanuit de benadering van de DSM5-classificatie en is in de praktijk bruikbaar om te bespreken met ieder kind/iedere jongere, ouder/opvoeder, leerkracht. Voor de een is de term, de classificatie, 'ADHD' een opluchting, de start van zichzelf begrijpen en zelfacceptatie. Voor de ander zal de classificatie kunnen leiden tot schaamte of schuldgevoel met het idee van een stempel 'ziek of niet normaal' te zijn. Binnen de psycho-educatie zijn juist dit soort zelfbeelden belangrijke gespreksonderwerpen.

De kern van psycho-educatie blijft het verkrijgen van een afgewogen zelfbeeld door inzicht, kennis en begrip.

Aan u ligt nu de logische keuze voor om dit protocol binnen uw zorgorganisatie te gaan gebruiken.

Dr. Els van den Ban
Kinder- en jeugdpsychiater
Voorzitter ADHD Netwerk

Inleiding

Voor u ligt de handleiding behorende bij *Mijn ID van ADHD*, een gestandaardiseerd protocol voor psycho-educatie over ADHD gericht op kinderen, jongeren en hun omgeving (ouders/verzorgers, leerkrachten). In Nederland heeft iedere instelling en/of zorgprofessional een eigen manier om psycho-educatie over ADHD te geven, waardoor er veel uiteenlopende psycho-educatieprogramma's over ADHD beschikbaar zijn voor kinderen, jongeren, hun ouders en leerkrachten. Sinds de transitie van de jeugdzorg (uit de Jeugdwet van 2015) lijkt deze diversiteit aan interventies eerder te zijn toe- dan afgenomen.

Om in Nederland op meer eenduidige en wetenschappelijk onderbouwde wijze psycho-educatie over ADHD te kunnen geven, hebben wij een volledig en concreet protocol geschreven. *Mijn ID van ADHD* is gebaseerd op de meest actuele wetenschappelijke inzichten en (nationale en internationale) richtlijnen. Daarmee kan dit protocol dienen als uitgangspunt bij de noodzakelijke eerste stap in de behandeling van ADHD.

Het protocol *Mijn ID van ADHD* bestaat uit een **handleiding** voor de behandelaar en uit een **werkboek** voor kinderen en jongeren tussen 8 en 18 jaar.

De **handleiding** is bedoeld voor behandelaren die de psycho-educatie over ADHD geven, waaronder (GZ-)psychologen, orthopedagogen, verpleegkundig specialisten en andere zorgprofessionals. Deze handleiding bevat twee delen:

Deel I: Theoretische achtergrond. Dit deel bestaat uit vier hoofdstukken.

- In ► H. 1 worden de kenmerken die bij ADHD horen besproken, evenals informatie over de prevalentie en dat wat er bekend is over de oorzaken en de gevolgen van ADHD-gedrag.
- In ► H. 2 wordt stilgestaan bij de diagnostiek naar ADHD.
- In ► H. 3 bespreken we de behandelmogelijkheden van ADHD-gedrag.
- In ► H. 4 wordt ingegaan op de definitie en doelen van psycho-educatie.

Wij raden aan deze hoofdstukken te lezen voordat gestart wordt met het geven van psycho-educatie, om ervoor te zorgen dat elke behandelaar over dezelfde basiskennis beschikt en om zodoende eventuele vragen te kunnen beantwoorden die opkomen gedurende de sessies.

Deel II: Handleidingen psycho-educatie. In dit deel wordt de psycho-educatie concreet uitgewerkt, resulterend in een drietal hoofdstukken:

- In ► H. 5 staat de handleiding beschreven voor drie sessies psycho-educatie gericht op ouders, waarbij er zowel individuele als groepsgewijze sessies uitgewerkt zijn voor de behandelaar.
- ► Hoofdstuk 6 bevat een handleiding voor drie sessies psycho-educatie aan kinderen en aan jongeren, behorende bij het werkboek *Mijn ID van ADHD*. Omdat er voor kinderen en jongeren al protocollen beschikbaar zijn voor groepsgewijze

psycho-educatie over ADHD, hebben we ervoor gekozen om enkel de individuele sessies uit te werken.

- ► Hoofdstuk 7 geeft de behandelaar tot slot handvatten voor de psycho-educatie aan onderwijsprofessionals, waarbij wordt ingegaan op de classificatie ADHD en op ADHD-gedrag in de klas en in relatie tot executieve functies.

In het **werkboek** voor kinderen en jongeren worden drie sessies psycho-educatie beschreven, waarin wordt toegewerkt naar een eigen *ID-kaart*. Hierop staat welk ADHD-gedrag het kind/de jongere wel en niet bij zichzelf herkent en wat het kind of de jongere en de omgeving hierbij kan helpen.

Hoewel de psycho-educatie aan kinderen/jongeren in de ADHD-richtlijnen pas vanaf de leeftijd van 12 jaar is opgenomen, zien we in de praktijk regelmatig dat er behoefte is aan psycho-educatie bij kinderen jonger dan 12 jaar. Daarom hebben wij ervoor gekozen om het werkboek op te splitsen in:

- Een gedeelte met psycho-educatie aan kinderen van 8 t/m 11 jaar;
- Een gedeelte met psycho-educatie aan jongeren van 12 tot 18 jaar.

We hebben de psycho-educatie aan kinderen en jongeren in één werkboek geplaatst, vanuit de gedachte dat psycho-educatie een doorlopende interventie is. ADHD-gedrag kan in de loop van de tijd immers veranderen en variëren, mede doordat het gedrag afhankelijk is van omgevingsfactoren. Psycho-educatie kan dan ook zo nodig herhaald worden bij bijvoorbeeld een overgang naar een volgende levensfase, bij een verandering in het begeleidings- of behandelbeleid of als er nieuwe informatie beschikbaar komt over ADHD of de behandelmogelijkheden. Daarnaast heeft één werkboek voor kind en jongere als voordeel dat de behandelaar makkelijker het psycho-educatiemateriaal voor de verschillende leeftijden kan combineren om daarmee het aanbod zo veel mogelijk op maat te maken voor kinderen/jongeren.

ID-tje

Tussendoor staan er een aantal ID-tjes (tips) genoemd die de behandelaar kan gebruiken ter ondersteuning bij het psycho-educatieaanbod.

Tot slot een aantal algemene opmerkingen:

- Er bestaat in de media en de maatschappij een spanningsveld tussen enerzijds het biomedisch en anderzijds het psychosociaal denken, waardoor debat kan ontstaan over ADHD als psychiatrische classificatie. De auteurs van dit boek hebben ervoor gekozen zich buiten deze discussie te houden. Wij richten ons op psycho-educatie aan kinderen, jongeren en hun omgeving wanneer de classificatie ADHD bij een kind of jongere is gesteld en waarbij er sprake is van voldoende gedragskenmerken (volgens de DSM-5) én het kind of de jongere hiervan hinder ondervindt in het dagelijks functioneren.

- We spreken in deze handleiding over ADHD, waarmee we zowel het overwegend onoplettende beeld, het hyperactief-impulsieve beeld en het gecombineerde beeld van ADHD bedoelen.
- Als we in de handleiding over ouders spreken, bedoelen we ook verzorger(s), evenals niet-biologische ouder(s).
- Het is de bedoeling dat dit protocol behandelaars ondersteunt en niet beperkt in het werk. Vandaar de volgende opmerkingen:
 - Wij hebben ons in *Mijn ID van ADHD* laten inspireren door een combinatie van materiaal dat door ons is ontwikkeld en materiaal dat we aangeleverd hebben gekregen van professionals uit andere zorginstellingen verspreid over het land. Mochten er teksten of oefeningen beschikbaar zijn bij bepaalde onderdelen die beter geschikt worden bevonden voor de psycho-educatie, dan kunnen deze uiteraard ook gebruikt worden.
 - We hebben ons in de psycho-educatie toegespitst op de uitleg van ADHD en een keuze moeten maken tussen wat er bij psycho-educatie hoort en wat er onder (verdere) behandeling valt. Mochten er tijdens de psycho-educatie bepaalde thema's of opdrachten ontbreken, dan vertrouwen we erop dat de behandelaar deze – indien nodig – na de psycho-educatie toevoegt.
 - We hebben ervoor gekozen om de psycho-educatie voor zowel kinderen/jongeren als ouders in drie sessies vorm te geven. Het kan voorkomen dat bepaalde thema's hierdoor te uitgebreid of te beknopt aan bod komen. Uiteraard kan de behandelaar keuzes maken in welke onderwerpen er wel/niet aan bod moeten komen en zodoende de drie sessies inkorten of uitbreiden.
 - We hebben ons best gedaan om de informatie in deze handleiding zo volledig en correct mogelijk weer te geven, met daarbij de juiste bronvermeldingen. Wij realiseren ons echter ook dat de kennis en (wetenschappelijke) inzichten rondom ADHD in een vlot tempo toenemen en veranderen, waardoor sommige informatie uit de handleiding mogelijk alweer achterhaald kan zijn na publicatie. Wij vragen u daarom bij op- of aanmerkingen op het protocol, contact op te nemen met de uitgever, Bohn Stafleu van Loghum (BSL).
 - Het is onze intentie om als volgende stap in de doorontwikkeling de werkzame elementen van het protocol *Mijn ID van ADHD* wetenschappelijk te gaan onderzoeken. Mocht u hiervoor suggesties hebben, dan horen wij dat graag.

Dit protocol is de afgelopen jaren ontwikkeld in de klinische praktijk. We zijn alle enthousiaste collega-behandelaren en ervaringsdeskundigen – binnen en buiten Karakter – die hebben meegedacht in de opzet van het protocol of hebben meegewerkt aan de pilot van het werkboek *Mijn ID van ADHD* zeer dankbaar voor hun professionele en inspirerende input. Ook zijn we alle kinderen, jongeren en ouders die aan de pilot hebben meegedaan zeer erkentelijk voor het vertrouwen en de feedback. We willen daarnaast graag Karakter en onze teamleden bedanken voor het vertrouwen in ons, voor de tijd en ruimte om dit protocol te schrijven en voor hun betrokkenheid en de stimulans tijdens het schrijfproces. Tot slot gaat onze dank uit naar onze redactie: Gigi van de Loo (kinder- en jeugdpsychiater bij Karakter) en Irma Hein (kinder- en jeugdpsychiater bij Levvel) voor het nauwgezet doornemen van het manuscript en voor de

vele meer dan waardevolle adviezen. Graag bedanken we ook Els van den Ban (kinder- en jeugdpsychiater bij Altrecht) voor het lezen van het manuscript en het schrijven van een voorwoord voor de handleiding.

We wensen u veel succes en plezier bij het geven van de psycho-educatie!

Marleen Derkman
Sascha Roos
Emilie van Tetering

Inhoud

I Theoretische achtergrond ADHD

1	ADHD	3
1.1	Inleiding	4
1.2	De kenmerken van ADHD	4
1.3	Prevalentie	5
1.4	Etiologie en risico- en beschermende factoren van ADHD-gedrag	5
1.4.1	Biologische factoren	5
1.4.2	Psychologische factoren	6
1.4.3	Omgevingsfactoren	6
1.5	Comorbiditeit bij ADHD	7
1.6	Gevolgen van ADHD-gedrag voor het kind, de jongere en de omgeving	8
1.7	Perspectieven (beloop en prognose) van ADHD-gedrag	8
1.8	Tot slot	9
	Literatuur	9
2	Diagnostiek	13
2.1	Inleiding	14
2.2	Belangrijke aspecten bij diagnostiek van ADHD	15
2.2.1	Gesprek met het kind of de jongere, hun ouders en onderwijsprofessional	16
2.2.2	Klinische observatie	16
2.2.3	Aanvullend psychodiagnostisch onderzoek	17
2.2.4	Somatisch onderzoek	17
2.3	Beschrijvende diagnose	17
2.4	De classificatie ADHD	18
2.4.1	Inclusie	19
2.4.2	Exclusie	19
2.4.3	Het specificeren van de classificatie	20
2.5	Tot slot	20
	Literatuur	21
3	Behandeling	23
3.1	Inleiding	24
3.2	Behandeling van ADHD op verschillende leeftijden	24
3.2.1	Behandeling bij kinderen jonger dan 6 jaar	25
3.2.2	Behandeling bij kinderen van 6 tot 12 jaar	25
3.2.3	Behandeling bij jongeren van 12 tot 18 jaar	26
3.3	Effectiviteit van de aanbevolen behandelingen voor ADHD	27
3.3.1	Oudertraining	27
3.3.2	Leerkrachtraining	28
3.3.3	Medicatie	28
3.3.4	Cognitieve gedragstherapie	29
3.4	Niet aanbevolen behandelingen voor ADHD	29
3.4.1	(Neuro)cognitieve trainingen en neurofeedback	30

3.4.2	Biologische behandeling/leefstijlbehandelingen	30
3.5	Behandeling van comorbiditeit/bijkomende problemen	30
3.6	Tot slot	31
	Literatuur	31
4	Psycho-educatie	33
4.1	Inleiding	34
4.2	Definitie en doelen	34
4.3	Wetenschappelijke onderbouwing	35
4.4	Indicaties en contra-indicaties per doelgroep	36
4.5	Vormen	37
4.6	Middelen	38
4.7	Tot slot	38
	Literatuur	39

II Handleidingen Psycho-educatie

5	Psycho-educatie gericht op ouders	43
5.1	Inleiding	45
5.2	Aandachtspunten bij de psycho-educatie gericht op ouders	46
5.3	Opzet van de psycho-educatie gericht op ouders	49
5.3.1	Leeftijden psycho-educatie	50
5.4	De handleiding voor de drie sessies psycho-educatie over ADHD gericht op ouders	51
5.4.1	Sessie 1: kennismaking met elkaar en met ADHD	51
5.4.2	Sessie 2: Thuis en op school met ADHD-gedrag	58
5.4.3	Sessie 3: Behandeling van ADHD en een blik op de toekomst	67
5.5	Tot slot	77
	Bijlage 1	78
	Werkblad 1 bij psycho-educatie ADHD sessie 1	82
	Werkblad 2 bij psycho-educatie ADHD sessie 1	83
	Werkblad 3 bij psycho-educatie ADHD sessie 1	84
	Werkblad 4 bij psycho-educatie ADHD sessie 1	85
	Werkblad 5 bij psycho-educatie ADHD sessie 1	86
	Werkblad 1 bij psycho-educatie ADHD sessie 2	88
	Werkblad 2 bij psycho-educatie ADHD sessie 2	90
	Werkblad 1 bij psycho-educatie ADHD sessie 3	92
	Werkblad 2 bij psycho-educatie ADHD sessie 3	94
	Tot slot	96
	Literatuur	98
6	Handleiding voor het werkboek <i>Mijn ID van ADHD</i>	99
6.1	Inleiding	100
6.2	Algemene houding van de behandelaar	101
6.3	Aandachtspunten bij de psycho-educatie aan kinderen en jongeren	101
6.4	Koppeling psycho-educatie kinderen/jongeren en hun omgeving	102
6.5	<i>Mijn ID van ADHD</i>	103

6.6	De opzet van <i>Mijn ID van ADHD</i>	103
6.6.1	Sessies	104
6.6.2	Opdrachten	105
6.6.3	Moeilijke-woordenlijst	105
6.7	Inhoud sessies werkboek voor kinderen	106
6.7.1	Optioneel: Kennismaking	106
6.7.2	Sessie 1. Wat is ADHD?	106
6.7.3	Sessie 2. Thuis en op school met ADHD-gedrag	113
6.7.4	Sessie 3. Mijn ID van ADHD	117
6.8	Inhoud sessies werkboek voor jongeren	122
6.8.1	Optioneel: Kennismaking	122
6.8.2	Sessie 1. Wat is ADHD?	123
6.8.3	Sessie 2. Thuis en op school met ADHD-gedrag	129
6.8.4	Sessie 3. Mijn ID van ADHD	134
6.8.5	Tot slot	140
	Literatuur	140
7	Psycho-educatie gericht op onderwijsprofessionals	141
7.1	Inleiding	142
7.2	Aandachtspunten bij psycho-educatie gericht op onderwijsprofessionals	143
7.3	Opzet van de psycho-educatie gericht op onderwijsprofessionals	145
7.4	Uitleg over ADHD	146
7.5	ADHD-gedrag in de klas	146
7.5.1	Algemene handvatten voor in de klas	147
7.5.2	Aandachtsproblemen in de klas	148
7.5.3	Hyperactiviteit in de klas	148
7.5.4	Impulsiviteit in de klas	149
7.6	ADHD-gedrag en executieve functies	150
7.6.1	Wat zijn executieve functies	150
7.6.2	Executieve functies en ADHD-gedrag in de klas	151
7.7	Tot slot	154
	Literatuur	154

Medewerkers

Auteurs

Dr. M.M.S. Derkman, GZ-psycholoog bij Karakter UC, kinder- en jeugdpsychiatrie te Nijmegen.

Drs. S.K. Roos, GZ-psycholoog bij Karakter UC, kinder- en jeugdpsychiatrie te Nijmegen.

Drs. E.M.A. van Tetering, orthopedagoog bij Karakter UC, kinder- en jeugdpsychiatrie te Nijmegen.

Redactie Kind en adolescent praktijkreeks

Dr. I.M. Hein, kinder- en jeugdpsychiater en senior onderzoeker bij Level en Amsterdam UMC, te Amsterdam.

Drs. G.H.H. van de Loo-Neus, kinder- en jeugdpsychiater en manager behandelzaken bij Karakter UC, kinder- en jeugdpsychiatrie te Nijmegen..

Over de auteurs

Dr. Marleen Derkman is in 2007 afgestudeerd als orthopedagoog, waarna ze aan de Radboud Universiteit te Nijmegen gewerkt heeft als docente en promovenda. Ze heeft wetenschappelijk onderzoek gedaan naar brussenrelaties in de adolescentie en is hierop in 2011 gepromoveerd. Vervolgens is ze binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie gaan werken en heeft ze in 2017 de opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog afgerond. Sindsdien werkt ze als GZ-psycholoog bij Karakter kinder- en jeugdpsychiatrie in Nijmegen. Marleen heeft affiniteit met zowel de diagnostiek als de behandeling van kinderen en jongeren met een verscheidenheid aan klachten. Ze geeft individuele behandelingen (o.a. CGT, EMDR, (systemische) ouderbegeleidingen) en heeft ook ervaring met het groepsgewijs behandelaanbod (o.a. psycho-educatie (ouder)groepen, gedragstherapeutische oudergroep, brussengroep, KOPP-groep).

Drs. Sascha Roos is GZ-psycholoog en cognitief gedragstherapeut VGCT, werkzaam bij Karakter, kinder- en jeugdpsychiatrie in Nijmegen. Sascha heeft als specialisatie (neuropsychologische) diagnostiek en ze heeft daarnaast jarenlange ervaring in het geven van (systemische) cognitieve gedragstherapie, (groeps)behandeling en trainingen voor kinderen, jongeren en hun ouders. Zij is tevens werkzaam als specialistische ondersteuner in een huisartsenpraktijk, is onder andere geschoold in EMDR, in opleiding tot mindfulness parenting trainer en betrokken bij wetenschappelijk onderzoek naar leefstijl.

Drs. Emilie van Tetering is orthopedagoog en cognitief gedragstherapeut VGCT in opleiding en is werkzaam bij Karakter kinder- en jeugdpsychiatrie in Nijmegen. Ze voert diagnostiek en diverse individuele behandelingen uit, met name Pivotal Respons Treatment (PRT), cognitieve gedragstherapie (CGT) en (systemische) ouderbegeleiding. Daarnaast geeft ze ook groepsgewijs

behandelaanbod (o.a. psycho-educatie (ouder)groepen en brussengroepen). Naast haar klinische werk is Emilie bezig met haar promotieonderzoek binnen Karakter kinder- en jeugdpsychiatrie, waarbij zij onderzoek doet naar het effect van een leefstijlbehandeling bij kinderen met psychische problematiek en leefstijlproblemen (slaapproblematiek, ongezond voedingspatroon, onvoldoende fysieke beweging en/of te veel schermtijd).